

डढेलु नलरनुतुरण गरुँ, गीवन र वन गुरुगलरुँ

- ❖ सुखखल मुरुसममल डढेलु ललगन सकुखु,
- ❖ डढेलुले मलनलस, वनरुगनुतु र डरुवलरणमल गडुडुडु असर डरुन सकुखु,

तुडुसुैले डढेलुडलड गुरुगलनः

- वन कुषुतुरमल अलगु नडललुँ,
- सुखखल घुँस गसुतल गुरुवलनशुील डदलरुथहरु सुरकुषलत रुडडडल वुडवसुथलडन गरुँ,
- कुुरुुुुु, वलडुी, अलगुकल झललुकल डडुकल वसुतु गथलडलवुी नडललुँ,
- डढेलु देखलडडल ततुकलल सुथलनुीड डुरशलसनडल खडर गरुँ,
- डढेलु वलरुडुडु सडुदलयसुतरडल सकुषेतनल डुैलललुँ,
- वन संरकुषणडल डुुगदलन दलरुँ ।

लुडुडुनुी डुरदेश सरकलर
अनुरतरलक डलडललल तथल कलनुन
डनुडललय
रलसुी उडतुडकल (दुडकुुरुी), नेडलल

कलडडरुव डुरतल सडुडलन गरुँ

- ❖ कलडडरुव डनुअँदल अनलवशुडक तडकडडडक नगरुँ,
- ❖ डुरुललक संसुकलर र संसुकृतल झललुकने गरुी कलडडरुव डनुअँलुँ,
- ❖ कलडडरुवलरुई सडुडु, शलषुठ र डरुडुलदलत रुडडडल डनुअँलुँ,
- ❖ धलरुडुडुक, सलंसुकृतलक संसुकलरलरुई नलरनुतरतल दलरुँ,
- ❖ असलल अलकुरण र सलडलगलक सदुवलव डुरवदुडुन गरुँ,
- ❖ एक अरुकलकु कलडडरुव डुरतल सडुडलन गरुँ,
- ❖ अरुलरुई नकुरलतुडक असर डरुने गतलवलधल नगरुँ,
- ❖ धरुडु संसुकृतल र डुरडुडुरललरुई सडुडलन गरुँ ।

लुडुडुनुी डुरदेश सरकलर
अनुरतरलक डलडललल तथल कलनुन
डनुडललय
रलसुी उडतुडकल (दुडकुुरुी), नेडलल

मौसमी फलु रोकथामका उपाय

- ❖ बिरामी भएका व्यक्तिसँग भौतिक दुरी कायम गरौं,
- ❖ खोकदा हाच्छिउँ गर्दा मुख र नाक छोपौं,
- ❖ शारीरिक रुपमा सक्रिय बनौं र पौष्टिक खाना खाऔं,
- ❖ बिरामी हुँदा सम्भव भएसम्म घरमै बसौं,
- ❖ समयसमयमा साबुन पानीले हात धुऔं,
- ❖ स्यानिटाइजरको प्रयोग गरौं,
- ❖ आँखा, नाक, मुख छोडेरहने बानी नगरौं।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

क्षयरोगबाट बचाउ र बचाऔं

- ❖ लगातार खोकी लाग्ने,
- ❖ खोकीमा रगत देखापर्ने,
- ❖ तौल घट्ने,
- ❖ फोक्सो दुख्ने वा असजिलो महसुस हुने जस्ता लक्षण क्षयरोगका लक्षण हुन सक्छन् ।

क्षयरोगबाट बच्न:

- धुम्रपान तथा मद्यपान नगरौं,
- धुवाँ धुलोमा नबसौं,
- खोकदा हाच्छ्यु गर्दा रुमालले नाकमुख छोपौं,
- बालबालिकालाई निश्चित समयमा बीसीजी खोप लगाऔं,
- क्षयरोग लागेका व्यक्तिभन्दा टाढै बसौं र रोगीको जुठो नखाऔं
- क्षयरोगको शंका लागेमा चिकित्सकको सल्लाह लिऔं।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

उपभोक्ता हकको रक्षा गरौं

- ❖ प्रत्येक उपभोक्तालाई गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवा प्राप्त गर्ने हक हुन्छ,
- ❖ गुणस्तरहीन वस्तु वा सेवाबाट क्षति पुगे कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने व्यवस्था छ ।

त्यसैले,

- उपभोक्ता हकको बारेमा सचेत बनाौं,
- उपभोक्ता हकहित रक्षाको लागि एकजुट होऔं ।

खाना पकाउने ग्याँस प्रयोगमा सावधानी अपनाऔं

- ❖ सलाई, लाइटर जस्ता प्रज्वलनशील सामग्री बालबालिकाले भेट्ने गरी नराखौं,
- ❖ ग्याँस बालेर भान्साकोठा छाडेर नजाऔं,
- ❖ ग्याँस सिलिण्डरलाई सकेसम्म भान्सा कोठाभन्दा बाहिर राखौं,
- ❖ प्रयोग मिति यकिन गरेर मात्र ग्याँस सिलिण्डर खरिद गरौं,
- ❖ ग्याँस सिलिण्डरको पाइप समय-समयमा जाँच गरौं,
- ❖ आवश्यकताभन्दा बढी ग्याँस सिलिण्डर सञ्चय नगरौं,
- ❖ कुनै खराबी वा टुटफुट भए तुरुन्त मर्मत गरौं ।

पानीका स्रोतको संरक्षण गरौं

- ❖ वनसम्पदाको संरक्षण गरौं,
- ❖ खुला ठाउँमा वृक्षरोपण गरौं,
- ❖ इनार, कुवा, पोखरी, पानी पँधेरोजस्ता पानीका स्रोतको संरक्षण गरौं,
- ❖ भूमिगत पानीको दोहन नगरौं,
- ❖ पानीका स्रोतको संरक्षणबारे जनचेतना अभिवृद्धि गरौं,
- ❖ खोलानाला, पोखरी, ताल वरिपरि सफा र हराभरा राखौं ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

व्यक्तिगत स्वास्थ्यमा ध्यान दिऔं

- ❖ नियमित स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं,
- ❖ सन्तुलित, पोषणयुक्त आहार सेवन गरौं,
- ❖ नियमित शारीरिक परिश्रम गरौं,
- ❖ दैनिक रूपमा निद्रा पुग्ने गरी सुतौं,
- ❖ ध्यान, योग, व्यायाम जस्ता गतिविधिमा संलग्न होऔं,
- ❖ व्यक्तिगत सरसफाइमा ध्यान दिऔं ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

मेरो विद्यालय मेरो दायित्व अभियान

२०८१

माननीय चेतनारायण आचार्य
मुख्यमन्त्री

सार्वजनिक शिक्षाको साखलाई आम अभिभावक, विद्यार्थी तथा सरोकारवालाको भरोसा र विश्वासको केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्न “मेरो विद्यालय मेरो दायित्व” शैक्षिक अभियान मार्फत योगदान गर्न सबैमा हार्दिक आस्वान गर्दछु ।

माननीय जन्मजय तिमिल्सिना
सामाजिक विकास मन्त्री

समुन्नत नेपालको निर्माणका लागि शैक्षिक लडर ल्याएका विद्यालयहरूलाई पूर्ण सिकाइ केन्द्रको रूपमा विकास गरी आम अभिभावक, विद्यार्थी र सरोकारवालाको आशा र भरोसाको केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्न “मेरो विद्यालय मेरो दायित्व” शैक्षिक अभियानमा सबैको सहभागिताका लागि हार्दिक आस्वान गर्दछु ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

नागरिक बडापत्रको उपयोग गरौं

नागरिक बडापत्रमा:

- ❖ सम्बन्धित कार्यालयले दिने सेवा र त्यसको प्रकृति,
- ❖ सेवाग्राहीले सेवा प्राप्त गर्न पूरा गर्नुपर्ने कार्यविधि,
- ❖ सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने शुल्क र समयावधि,
- ❖ सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवार पदाधिकारी र निजको कार्यकक्षको विवरण,
- ❖ तोकिएबमोजिम अन्य कुरा उल्लेख गरिएका हुन्छन् ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

सेवाग्राहीले;

- समयमा सेवा प्राप्त नभए तत्काल कार्यालय प्रमुख वा तोकिएको अधिकारी समक्ष उजुरी गरौं ।

सहकारीका विश्वव्यापी सिद्धान्त

- ❖ स्वेच्छिक तथा खुला सदस्यता,
- ❖ सदस्यहरूद्वारा लोकतान्त्रिक नियन्त्रण,
- ❖ सदस्यहरूको आर्थिक सहभागिता,
- ❖ स्वायत्तता र स्वतन्त्रता,
- ❖ सहकारी शिक्षा, तालिम र सूचना,
- ❖ सहकारी-सहकारीबिच पारस्परिक सहयोग,
- ❖ समुदायप्रतिको चासो ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

सहकारी सिद्धान्तको पालना गरौं ।

सहकारीका गतिविधिबारे सचेत बनौं

- ❖ सहकारी कानूनको पालना गरौं,
- ❖ गैर सदस्यहरूसँग आर्थिक कारोबार नगरौं,
- ❖ एक परिवारका एक भन्दा बढी सदस्य एकै पटक सञ्चालक समितिमा नबसौं,
- ❖ सञ्चालकहरूलाई सहकारीको कर्मचारीको रूपमा नराखौं,
- ❖ नियमित रूपमा सहकारी संस्थाको साधारण सभा र लेखापरीक्षण गराऔं,
- ❖ सहकारी संस्थाको सञ्चालन तथा कारोबारमा संस्थागत सुशासन र पारदर्शिता कायम गरौं,
- ❖ आफ्नो सहकारी संस्थाको गतिविधिबारे सदस्यहरू सचेत बनौं ।
सहकारी मूल्य मान्यताको पालना गरौं ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
रामी उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

नागरिकले पाउने सामाजिक सुरक्षा भत्ताहरू

- ❖ जेष्ठ नागरिक भत्ता,
- ❖ अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता,
- ❖ एकल महिला भत्ता,
- ❖ विधवा भत्ता,
- ❖ पूर्ण अपाङ्गता भत्ता,
- ❖ अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता,
- ❖ बाल पोषण भत्ता,
- ❖ लोपन्मुख जाति भत्ता ।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
रामी उपत्यका (देउखुरी), नेपाल

सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न आफ्नो स्थानीय तहमा सम्पर्क गरौं ।

उच्च रक्तचाप नियन्त्रण गर्ने उपायहरू

- ❖ नुन कम भएको स्वस्थ र पोषिलो आहार खाने,
- ❖ तौल कम गर्ने र शारीरिक रूपमा सक्रिय रहने,
- ❖ सुर्ती तथा मदिराजन्य पदार्थको सेवन नगर्ने,
- ❖ चिकित्सकको सल्लाह पालना गर्ने,
- ❖ चिकित्सकले सिफारिस गरेको औषधी नछुटाई खाने,
- ❖ आफूलाई पायक पर्ने स्वास्थ्य संस्थामा गई मधुमेह, रक्तचाप (ब्लडप्रेसर), मिर्गौला सम्बन्धी रोगको नियमित जाँच गर्ने गरौं।

स्वस्थ र दीर्घ जीवन बाँचौं।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
आन्तरिक मामिला तथा कानून
मन्त्रालय
राप्ती उपत्यका (दिउखुरी), नेपाल